

השבת של רבי נחמן מברסלב

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

שבת שמות

ואלה שמות בני ישראל... את יעקב... (א, א)

כשהתחיל [משה רבנו] לספר גלות מצרים וגאֶלתם, התחיל משמות בני ישראל שבאים לשם, להורות שכל עיקר קיומם בגלות וגאֶלתם משם, הכל היה בכח שמות בני ישראל שהם ראובן שמעון ולוי וכו', שכל שמותם נקראו על שם שמחת ישראל. כי בשביל זה הקדים ה' יתברך שירדו יעקב ובניו הצדיקים בעצמן מצרימה, כי על ידי קִדְשָתם העצומה שהיו מטה שלמה שהם גלו אלקותו בעולם שזהו עיקר השמחה והחיות, על ידי זה היה להם כח לסבל מרירות הגלות ולבלי להשתקע שם. כי עיקר מרירות הגלות הוא העצבות, וכל מה שמכבידן הגלות מתגבר העצבות יותר, וכן כל מה שמתגבר העצבות שהוא גלות השכינה מתגבר גלותו והעבדות הגשמי יותר. ואם כן, מאין יבוא עזרנו? אך כל הקיום בגלות והתקוה לצאת משם, הוא על ידי הצדיקים יעקב ובניו שירדו מצרימה, שהם שמות בני ישראל הנ"ל, שבכחם הגדול יכולים להמשיך אלקותו יתברך ולהחיות ולשמח נפשות כל ישראל בכחם ועצותם העמִקות, שעל ידי זה מעלין המלכות בכל פעם, שזהו עיקר בחינת הגאֶלה בחינת **כי בשמחה תצאו** וכו'. (לקוטי הלכות - הלכות הודאה ו' - אות נ"ז)

ויקם מלך חדש... (ח, א)

וזה בחינת **ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף**. 'יוסף' הוא בחינת כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מישראל, שְגֵלָם נמשכין מהצדיק בחינת יוסף, שהוא נקדה הכללית שממנו נמשכין כל הנקודות טובות שבכל אחד (כמו שכתוב במקום אחר). ובכל ימי הגליות, שְגֵלָם מְכִינִים בשם מצרים, בכל פעם הוא

בחינת **ויקם מלך חדש** וכו', כי בכל פעם יצרו של אדם מתגבר עליו מחדש. והוא נקרא מלך, בחינת מלך זקן וכסיל. וממנו נמשכין כל ההתנגדות והמניעות של המונעים והחולקים העומדים בכל פעם, כי לא אחד בלבד עומד עלינו לכלותנו, חס ושלוש, אלא שבכל דור ודור ובכל פעם עומדים עלינו, בבחינת **ויקם מלך חדש**. חד אמר: חדש ממש. וחד אמר: שנתחדשו גזרותיו. ושניהם אמת. שעומדים בכל פעם חולקים ומונעים חדשים ממש, וגם נתחדשין גזרותיו, שבכל פעם גוזרים ואומרים דבורים רעים חדשים שהם כנגד האמת, שרוצים למנע ולהפיל את האדם על ידי זה מתורה ותפלה וכו'.

וזהו **אשר לא ידע את יוסף**, עשה את עצמו כלא ידע. שעושים את עצמם כאילו לא ידעו כלל את מעלות הצדיק בחינת יוסף, שהוא כלל הטוב שהכניס כל כך טוב בישראל, והם רוצים להתגבר לבלבולים חדשים להפיל את כל אחד, חס ושלוש, להסתכל רק על הרע לא על הטוב, מה שבאמת צריכין להפך. וזהו: ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך. שהסטרא אחרא, בחינת מצרים, מעבידים בכבודות גדול מאד על ידי רבוי המרה שחרה והעצבות. וזהו בחינת **בעבדה קשה**, בְקִשְיָא. בחמר הלכתא וכו', כמו שכתוב בזהר הקדוש. כי הכל מחמת המרה שחרה, שעל ידי זה אין יכולין לא ללמד ולא להתפלל, וכל מה שרוצין לעשות איזה דבר שבקִדְשָה, קשה וכבד וחמור עליו מאד, כי הם ממררים את החיות ממש, כאשר יודע כל אחד בנפשו. (הלכות עירובי תחומין ו' - אות י"ח)

השליכהו ארצה ויהי לנחש... (א, ט)

ועל כן בתחילת ההתגלות למשה בסנה, אמר לו שישליך המטה וכו' וכמו שכתוב (שמות ד, ג): **השליכהו ארצה ויהי לנחש** וכו'. היינו

כי משה היה ממאן בהשליחות, כי אמר שאין בידו לגאלם ולהאיר בהם הדעת מחמת שיודע שיש בישראל כמה אנשים שקלקלו הרבה וכו'. ועל כן אמר לו ה' יתברך שישליך את המטה ארצה, ואיתא, שמטה משה דא מטי"ט, שמשם שורש הבחירה שהוא לשון 'מטה' שיש ביד האדם להטות לכאן ולכאן. והראה ה' יתברך למשה במופת זה, שייבין גדל הכח של הבחירה. ועל כן האדם בסכנה עצומה בכל עת.

וזה שאמר לו שישליך המטה שלו ארצה, כי באמת משה כבר הפך את הבחירה לטובה, כי כבר עמד בניסיון ונעשה גְלו טוב. אך הראה לו כח הבחירה של ההמון וצוה לו שישליך המטה שהוא בחינת כח הבחירה. ישליכהו ארצה. שישליכהו לתוך ארציות וגשמיות של שאר ההמון ותכף כשהשליכהו ארצה, ויהי לנחש, היינו שאצל ר"ב העולם שְמִנְחִים בארציות, נהפך המטה שהוא כח הבחירה לנחש מגודל התגרות היצר הרע שהוא בחינת נחש הקדמוני. ותכף אמר לו **שליך ידך ואחז בזנבו** וכו' **ויהי למטה בכפו**, להורות לו ולהודיעו שאף על פי שהיצר הרע והנחש מתגבר כל כך בכח הבחירה, אף על פי כן מידה טובה מְרַבָה ויש בידך להפך המטה מנחש למטה, היינו שיש לך כח לעזר אפילו לאותם שהם בבחינה הנ"ל שנתהפך אצלם בחינת המטה לנחש שתמצא להם זכות, ותאיר בהם הדעת הקדוש שעדיין ה' אתנו וכו' עד שיתהפכו מנחש למטה. שעל ידי זה המטה נעשו אחר כך כל האותות והמופתים. כי עיקר הגאֶלה על ידי זה על ידי שהצדיק מעורר הנופלים מאד עד שמקרבם לה' יתברך. (הלכות בציעת הפת א' - אות מ"ג)

סיפור

(ספר ימי מוהר"ני [רבי נתן] - י"ד) © ... אחר יום הכפורים נסעתי לביתי לנעמירוב, ותכף באותו יום נסעתי למאהלוב ואז התחיל טלטולי למאהלוב כי זוגתי נסעה מקודם ראש-השנה למאהלוב לבית אביה ואמה, כי ה' יתברך סיבב סיבות כי בעת שנתקררתי לרבינו זכרונו לברכה, היה חותני עדיין אב-בית-דין בקהלת-קודש קרעמיניץ וסביבותיה, ואחר שלוש או ארבע שנים, נתקבל לרב גם בקהלת-קודש מאהלוב, ואז נסעה זוגתי שנת תקס"ו למאהלוב עם בניי שיחיו, ואני נסעתי אחר יום הכפורים לשם, ומאת ה' היתה שחותני לא היה אז בביתו במאהלוב, כי היה בקהלת קרמיניץ, כי היה לו התמנות הרבנות בשני הקהילות הנ"ל, בקרמיניץ וסביבותיה ובמאהלוב, ואז היה בקרמיניץ, והיה בדעתנו שיבוא על ראש השנה לביתו, ואז הייתה חוזרת זוגתי לנעמירוב קודם סכות או אחר כך, ואני נסעתי למאהלוב על סכות והיה בדעתי לשוב עם זוגתי ובניי שיחיו, לקהילת קודש נעמירוב אחר סכות; ומחמת שנתעכב בקרמיניץ כנ"ל, נתעכבנו שם במאהלוב והיינו מצפים עליו מיום ליום, ועל ידי זה נתעכבנו שם הרבה, ועל ידי זה נתגלגל הדבר שנתעכבנו במאהלוב קרוב לשני שנים כאשר יבאר לקמן. וכל אלו השתי שנים לא הייתי רגיל להיות לפני רבינו זכרונו לברכה כאשר בשנים הקודמים, מחמת שהייתי ברחוק מקום מאתו, ולא באתי אליו כי-אם בזמנים הידועים לנו שהזהיר אותנו לבוא אליו, שהם ראש השנה ושבעות ושבת חֲנֻכָה, אבל מקודם, כשהייתי בנעמירוב, הייתי רגיל להיות אצלו הרבה, גם בכל השתי שנים הנ"ל היה גם רבינו זכרונו לברכה נע ונד בהדרך והנסיעה של נאווריתש וכו' ובקהילת-קודש למברג, כאשר יבאר לקמן.

... אני איש פלא, ונשמתי פלא גדול
חידוש כמוני עוד לא היה בעולם! ...

... זה היה נסים גדולים, כל הגדולים שבטבריה והידידים, אני התפללתי עימהם, וטבריה היא עיר קטנה, והכרתי כולם, וכולם אמרו: "ברסלב, הוא ברסלב, אוי וי, אוי ויי". ואני זכיתי בחסדי השם יתברך לטעום טעם ברסלב, טעם של התבודדות, טעם של השתפכות הנפש. וגם ראיתי בעיני את רבי ישראל, ראיתי מה זה ברסלב, ראיתי את התפילה שלו והעבודה שלו והשבת שלו, הדיבורים הקדושים שלו, הרצונות שלו, מה שהוא סבל בשבילי, הוא בא לטבריה ומצא את ישראל בער, אז הוא כבר שכח שיש לו משפחה בצפת, ושיש מירון, הכל השליך, רק ישראל בער... מה שהיה, מעשה כזה, זה מיוחד דבר פלא כזה שאין דוגמתו... אוי, נו, אי אפשר לספר הכל...

... אחר כך הלכנו, ורבי ישראל קרדונר אמר לי שהוא רוצה לבית כנסת, ועל הדרך דיברתי אתו וסיפרתי לו את העניין שלי, והוא שמע הכל, ואני רציתי לומר ויודי דברים לפניו ולא רצה לשמוע, הוא אמר שאסור, רק בכלליות... ודיברתי אתו ובכיתי לפניו, כי רציתי מאד, ואני הרגשתי שיש אצלו רפואה, רפואות בשבילי, ושלא יעזובני, שלא ילך למירון, אז אני בכיתי בפניו וביקשתי אותו שלא יעזוב אותי, והוא שמע דבר כזה, וראיתי שהוא מרוגש כל כך, כי ראה עין בעין שהשגחת השם יתברך שיבוא לטבריה, הוא בא לטבריה ישר מהחמור כשירד, ישר לביתי, ואחר כך הלכתי אתו לבית כנסת, והבתי כנסיות כולם היו סגורים, ולא ידעתי איפה המפתח, רק בית כנסת אחד שהיה בטבריה מתלמידי הבעל שם טוב, ומזקנו של רבנו הקדוש, רב נחמן הורודנקר, הרב קליסקר, כל הצדיקים הקדושים הם בנו בית כנסת על יד הים כדי שיטבלו בים ויתפללו ביום מתי שרוצים, שיהיה קרוב להים, אז הם בנו הבית הכנסת סמוך לים, ובחורף שהיה הרבה גשמים, נתעלה הים ונכנס לבית כנסת הזו עד חצי השולחנות, עד חודש ניסן, עד שירד המים, אז אנחנו נכנסנו לבית כנסת הזו, ועלינו על שולחן ולמדנו תורה ז' מחלק ב' "כי מרחמם ינהגם", ולמד איתי התורה הזו כל הלילה, וזכיתי לזה שכל ימי חיי לא הרגשתי טעם תורה, טעם יראת שמים, כמו הלילה הזו שלמד איתי התורה הזו, התורה הקדושה הזו "כי מרחמם ינהגם", אנחנו היינו בבית הכנסת כל הלילה, ולא הרגשתי...

של חכמי הטבע שהם בחינת חיות רעות הדורסים וטורפים הרבה הרבה מבני עמנו. ה' יתברך ברחמיו הגדולים הבדילנו משני התועים האלה, וצונו להתרחק מדרכיהם, לברח ולמלט נפשו מהם. ובכן, מי שיש לו מוח אמת בקדקדו ומסתכל על האמת וחס על חייו האמתיים, ראוי לו להתגולל ברפש וטיט, ולרחש על הארץ גם בין נחשים ועקרבים עד שיזכה לשאב ולינק מאור החדש הנורא והנשגב הזה שעדין לא היה מימות עולם, אשר בכחו הגדול יכול להעלות הכל, אפילו מבחינת שמד ממש - לתכלית העליה.

ישראל דב אודסר

(ממון, טז-יז)

עצות ותפילות

מי שהוא משקע בתאוות ממון ואינו עושה משא ומתן באמונה, על ידי זה גורם בחינת דם נדה להשכינה, ואין לו פרנסה, והוא בחינת פגם הברית (לקוטי מוהר"ן, סימן כט).

צדקה הוא תקון הכללי של המשא ומתן. וצריך לכוון בכל הלך והלך ובכל דבור ודבור שהוא הולך ומדבר בשעת המשא ומתן, שכוונתו שירויח כדי שיתן צדקה, וזה עיקר תקונו של המשא ומתן (שם).

... ורחם עלי והושיעני ותן לי פרנסתי מן השמים קדם שאצטרך לה. ותתן לי ולביתי "לחם לאכל ובגד ללבוש, לאכל לשבעה ולמכסה עתיק". ותזמין לי פרנסתי בלי שום טרחא ויגיעה כלל, בכבוד ולא בבזוי, בהיתר ולא באסור, בנחת ולא בצער, מתחת ידך הרחבה והמלאה, ואל תצריכני לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם. וכשם שנתת מזון ופרנסה לעמך ישראל במדבר ארבעים שנה, והורדת להם את המן מן השמים, ושמלתם לא בלתה מעליהם, כן תרחם עלינו ותפתח לנו את אוצרך הטוב מן השמים, ותזמין לנו פרנסותינו בנקל בלי שום טרח, ברווח גדול. ותציל אותנו תמיד מכל מיני דאגות פרנסה, ותשפיע לנו שכל ודעת מאתך לבטח בך תמיד, ואתה תכלכלני מן השמים אותי ואת ביתי ואת זרעי ואת כל אשר לי. ותשפיע לי כל מחסורי קדם שאצטרך להם, באופן שאוכל לעסק בתורתך ועבודתך תמיד באמת בכל לב ונפש, ולא יבא עלי שום בלבול בעולם מטרת הפרנסה כלל, כי אני משליך יחי עלך לבד ואתה תכלכלני, כמו שכתוב: השלך על ה' יתברך והוא יכלכלך.

ועזרנו ברחמיך הרבים, שזוכה לעשות משא ומתן באמונה, ותצילנו תמיד מכל מיני גזלות, ולא נגזל ולא נעשוק את חברינו לעולם אפילו שוה פרוטה, ולא נגע בממון וחפצי חברנו כלל, ולא נחמד שום דבר אשר לרענו. ותעזרנו ותושיענו, שבכל עת שנעסק במשא ומתן, יהיה כל כוונתנו בעסק המשא ומתן רק לשמך ולעבודתך באמת, וזוכה לכוון בכל דבור ודבור ובכל הלך והלך שנדבר ונלך בשעת המשא ומתן, בכלם נכוון תמיד בכל עת, שכל כוונתנו בעשיית המשא ומתן כדי שזוכה ליתן צדקה על-ידי הרווח שררויח בזה המשא ומתן, וכל עסקנו וחפצנו במשא ומתן יהיה רק בשביל זה לבד באמת, בשביל שזוכה ליתן צדקה מהרווח של המשא ומתן הזה. ותעזרני ותושיעני, שזוכה לזכור זאת תמיד ולכוון זאת בכל עת, בכל הלך והלך ובכל דבור ודבור ובכל תנועה ותנועה של המשא ומתן. ותפתח את לבבנו ותזכור לקיים זאת באמת, שזוכה ליתן צדקה הרבה בכל עת לעניים והגונים וכשרים באמת, ותשפיע לנו שפע טובה וברכה, וזוכה להחזיק ידי לומדי תורה ועובדי ה' באמת. וזוכה לקיים מצוות צדקה בשלמות כראונך הטוב, ובלב טוב, ובסבר פנים יפות, ובשמחה גדולה וחדוה רבה ועצומה, עד שזוכה על-ידי הצדקה לרומם את המוחין והדעת דקדשה ולתקן תקון הכללי של המשא ומתן. וזוכה לתקן על-ידי-זה כל החטאים והפגמים במשא ומתן, ובתאוות וחמדת הממון, מנעורינו עד היום הזה, וזכות הצדקה יגן עלינו, "כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף". ותכפר בעדנו, וחטאנו בצדקה נפרק, וזוכה על-ידי הצדקה לתקון הכללי... (לקוטי תפילות, מתוך תפילה כט)

(ספר אבי הנחל א' - מכתב ל"ז)

מכתב

בי"ה, י"ז מרחשון תשכ"א, טבריא. **כשהצדיק נתפרסם בעולם, על ידי זה נתחדשים נגונים בעולם.**

(ספר המידות - גנינה ב' א')

לבי יקירי, אשר כלו רצוף אהבה אל הצדיק שיש לו כלי נפלאה שכשמניחים אותה על איזה מין חיה ובהמה שבעולם [ענין סופרי מעשיות - מעשה יא], מיד היא מתחלת לנגן הניגון הנפלא והנעים מאד מאד, שהוא תענוג נפלא ועצום מאד לשמע זאת, שכל התענוגים של העולם כלם כאין ואינם נחשבים ובטלים לגמרי נגד התענוג הנפלא הזה של הנגינה הזאת. ה' יחיהו ויורהו הדרך האמת.

ברית אהבתנו לא תופר ולא תכבה לעולם, כמו שהזהיר רבנו ז"ל הרבה על אחדות ואהבת החברים, ואמר אנו בחביבותא תליא (אנו באהבה תלויים). העולם צריך לתמוה על האהבה שלנו. ה' יודע פנימיות לבבי שהוא קשור ודבוק בעלמך לבי באהבה יתרה באהבה רבה ואהבת עולם באמת בכל עת ובכל שעה, והנני מוכן ומזמן למסר נפשי עבור טובתו וישועתו הנצחית. והריני מתפלל תמיד יומם ולילה שיוסיף ה' עליו שנות חיים, חיים ארכים חיים טובים אמתיים, ויגלה לו אור הצדיק הגנוז והצפון הנעלם מכל העולמות, שידוע לנגן הנגון והשיר העליון והמבחר על כל השירים והנגונים שבעולם, שעל-ידו הוא משבר ומבטל ומכלה לגמרי כל מיני שקר וטעות שבעולם, הן השטותים והשקרים של המנהיגי שקר המנחשים וקוסמים שמתגאים ומושלים על עם דל שלא לשם שמים ורודפים אחר הכבוד והתנשאות להנאתם, והם מגבירים תאוות נאוף וכפירה בעולם וגורמים מה שגורמים, והן הטעותים והמבוכות וקשיות ואפיקורסות